

doi: 10.33249/2663-2144-2019-77-4-50-57

УДК 330.147

КАПІТАЛІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК РУШІЙ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Л. В. Недільська

e-mail: lorka_nedelskaya@ukr.net

Житомирський національний агроєкологічний університет
бульвар Старий, 7, м. Житомир, 10008, Україна

Визначено, що досягнення сільського розвитку можливе лише за умови достатнього фінансування як економічних, так і соціальних та екологічних потреб, джерелом якого повинен стати нарощений місцевими товаровиробниками капітал. Обґрунтовано, що рівень капіталізації сільськогосподарських підприємств в Україні доцільно визначати на основі дуального підходу: капіталізація публічних агрохолдингів встановлюється за ринковою оцінкою акцій, що котируються на світових біржових майданчиках, а капіталізація решти сільськогосподарських підприємств – за вартістю збільшення активів. Здійснено припущення, що детермінантами, які визначають розмір капіталізації є: земельний банк, організаційно-правова форма господарювання (як можливість доступу до кредитних ресурсів), забезпеченість технікою, застосування новітніх технологій та інші чинники, які здатні генерувати прибуток, що з часом може бути капіталізованим у підприємство або спожитим власниками. Відмічено, що малі, середні та великі сільськогосподарські підприємства України у 2017 р. відображали відносно пропорційний стан їх розвитку: найбільші розміри інвестованого капіталу, обсяги заборгованості, забезпеченість необоротними активами та фінансові результати господарювання були отримані середніми підприємствами, а найменші – малими. В результаті мультифакторного аналізу темпу зростання вартості капіталу сільськогосподарських підприємств встановлено, що найстабільніші показники характерні для середніх підприємств, оскільки вони значно легше, ніж малі, реагують на систематичні ризики і, водночас, здатні до більшої мобільності, ніж великі. Окреслено, що наслідками достатнього рівня капіталізації можуть стати: нарощення потужності самих підприємств, фінансування й освоєння соціальних і громадських проєктів, дотримання екологічної безпеки, досягнення сталого розвитку місцевих територій тощо.

Ключові слова: сільський розвиток, капіталізація сільськогосподарських підприємств, детермінанти темпів капіталізації, мультифакторний аналіз капіталізації.

Постановка проблеми

Природний, науково-технічний, трудовий та аграрний потенціал України здатні забезпечити належний рівень добробуту населення та сталого розвитку сільських територій. Сільське господарство впродовж останніх років зайняло визначальні позиції у формуванні економічного профілю України: у сільському господарстві виробляється понад 10 % ВВП, а питома вага його товарної продукції у структурі експорту становить близько 20 %. Однак, системний занепад сільських територій України яскраво відображає неефективність чинної політики економічного зростання. Зважаючи на закладені у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [8] засади

соціально-економічного поступу, ухвалені на Саміті ООН зі сталого розвитку глобальні цілі та враховуючи сформовані у проєкті Стратегії сталого розвитку України до 2030 року [7] стратегічні та операційні цілі, забезпечення сільського розвитку набуває неабиякого значення.

Сільський розвиток та розвиток сільськогосподарських товаровиробників перебувають у тісному і взаємодоповнюючому зв'язку. Сприятливі умови створення і функціонування підприємницьких структур слугують базисом для нарощення їх капіталізації, що надалі забезпечує сталий розвиток сільських територій в інноваційному, соціальному, економічному та екологічному вимірах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми нарощення капіталізації сільськогосподарських підприємств та її ролі у розвитку сільських територій тривалий час викликають дискусію серед наукових кіл. Процесам капіталізації науковці відводять, безумовно, чільне місце серед інструментів сталого соціально-економічного розвитку як держави, так і сільських територій. Зокрема, у дослідженнях А. І. Барановського обґрунтовується, що «капіталізація економіки є основним засобом упровадження інноваційної моделі; мірою оцінювання рівня розвитку національної економіки в цілому, її окремих галузей і суб'єктів господарювання, їх конкурентоспроможності; індикатором ефективності економіки (у тому числі соціальних функцій) і довіри до неї» [2, с. 176].

У цьому контексті, О. Бородіна наголошує на необхідності комплементарності аграрного і сільського розвитку, яка «базується на узгодженні інтересів сільськогосподарського виробництва, сільських спільнот і сільської місцевості, які як відносно окремі самостійні підсистеми мають гармонійно взаємодіяти між собою у забезпеченні виконання галузевих і загальносуспільних функцій. У комплементарних агропродовольчих системах ефективно реалізується багатофункціональність сільського господарства і села» [1, с. 20].

Наукові дослідження А. Барановського, О. Бородіної, О. Гудзь, Н. Давиденко, А. Кадацької, Н. Куровської, О. Могильного, П. Стецюка та інших [1, 2, 4, 5, 10] дають підстави визначати капіталізацію сільськогосподарських товаровиробників як основний рушій соціальної, економічної та екологічної компонент сталого сільського розвитку. Водночас, зважаючи на окреслені у Проекті Стратегії сталого розвитку України до 2030 року стратегічні цілі та враховуючи динамічні зміни, що відбуваються в економічній сфері та громадському житті держави, постає нагальна потреба в об'єктивній оцінці рівня капіталізації сільськогосподарських підприємств та встановлення їх місця і ролі в забезпеченні сталого розвитку сільських територій.

Мета, завдання та методика досліджень

Метою дослідження є встановлення тенденцій нарощення капіталу вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами та обґрунтування необхідності формування

достатнього рівня капіталізації як ключового фактора сталого сільського розвитку. Об'єктом дослідження визначено процес капіталізації сільськогосподарських підприємств у контексті можливості забезпечення сталого розвитку сільських територій. В основу дослідження покладено діалектичний та системний підходи до встановлення фундаментальних положень стосовно капіталізації підприємств в умовах динамічності та невизначеності економічного середовища. Зокрема, для обґрунтування сутнісних характеристик капіталізації сільськогосподарських підприємств та визначення її детермінант було використано абстрактно-логічний метод, оцінку показників нарощення капіталу агровиробників здійснено за допомогою статистичного методу, вплив ключових факторів на рівень капіталізації сільськогосподарських підприємств визначено з використанням методу мультифакторного аналізу.

Результати досліджень

Сталий розвиток визначається як «розвиток, який дає змогу задовольнити потреби теперішніх поколінь і залишає можливість майбутнім поколінням задовольнити їхні потреби. Це збалансований розвиток країни і регіонів, при якому економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення та підтримувати життєдіяльність теперішнього і майбутніх поколінь» [7, с. 28].

Збалансоване поєднання економічної, соціальної та екологічної компонент нині покладено в основу стратегічного бачення сталого розвитку України. При цьому, у сфері сільського господарства головною ціллю забезпечення сталого розвитку є досягнення подвійного зростання продуктивності сільського господарства та доходів дрібних аграрних товаровиробників за індикатором «продуктивності праці в сільському господарстві». Досягнення окреслених пріоритетів можливе лише за умови достатнього фінансування як економічних, так і соціальних та екологічних потреб, джерелом якого повинен стати нарощений сільськогосподарськими товаровиробниками капітал.

Однак, такі товаровиробники повинні бути належно вмотивовані, а обсяг їх капіталу має досягти достатнього для інвестування розміру.

В Україні досі не встановлено єдиної методики визначення результатів фінансової діяльності, яка полягає у формуванні та використанні капіталу. Відтак, існує нагальна проблема у виборі методичних підходів оцінки обсягів та рівня капіталізації, які б враховували нестабільність грошової одиниці, сповільненість обороту капіталу та низку інших ризиків сільськогосподарських та інших виробничих підприємств.

Згідно з наведеними на офіційному сайті НБУ визначеннями, під капіталізацією розуміють наступне: 1) збільшення обсягу капіталу підприємства; 2) сукупну вартість цінних паперів, що обертаються на фондовому ринку країни, що визначена у відсотках до ВВП – рівень капіталізації фондового ринку; 3) сукупну максимальну вартість акцій та облігацій, які може випустити компанія; 4) збільшення вартості підприємства у зв'язку зі зростанням його ринкової вартості [3].

Виходячи з реалій сьогодення, другий спосіб оцінки рівня капіталізації є прийнятним лише для великих агрохолдингів, які є учасниками міжнародних фондових ринків і котирують свої пайові цінні папери за ринковим курсом. Однак, «переважна більшість аграріїв – це малі та середні підприємства, які не є публічними, не емітують акцій та не представлені на фондовому ринку, тому для них прийнятними способами визначення рівня капіталізації залишаються лише перший та четвертий із наведеного вище переліку. Четвертим способом зможуть скористатися лише ті господарюючі суб'єкти, які періодично здійснюють оцінку ринкової вартості підприємства як майнового комплексу і мають можливість порівнювати її рівень в динаміці. Для усіх інших прийнятним залишається спосіб, за яким капіталізація визначається як збільшення обсягу капіталу, яким оперує підприємство протягом певного періоду часу» [6, с. 21].

Таким чином, рівень капіталізації сільськогосподарських підприємств в Україні визначається на основі дуального підходу: капіталізація публічних агрохолдингів встановлюється за ринковою оцінкою акцій, що котируються на світових біржових майданчиках (Лондонській та Варшавській фондових біржах), а капіталізація решти сільськогосподарських підприємств – за вартістю збільшення активів. Дуальна структура аграрного виробництва в Україні проявляється не лише у підходах до встановлення рівня капіталізації, а й у таких життєво необхідних

сферах як доступ до виробничих ресурсів, інновацій, вигідних ринків збуту тощо. О. Бородіна стверджує, що «корпоративний сектор монополізував виробництво високо механізованих та високорентабельних видів продукції, індивідуальний – значною мірою вимушено (заради виживання зайнятих у ньому сімей) займається трудомістким та малодохідним господарюванням на землі» [1, с. 22].

Причинно-наслідкові зв'язки досягнутого рівня капіталізації можуть лежати у площині розмірів підприємств та їх належності до агрохолдингів. Зокрема, причинами, які визначають розмір капіталізації, можуть бути: земельний банк, організаційно-правова форма господарювання (як можливість доступу до кредитних ресурсів), забезпеченість технікою, застосування новітніх технологій та інші чинники, які здатні генерувати прибуток, що з часом може бути капіталізованим у підприємство або спожитим власниками.

Так, загальний обсяг сільськогосподарських угідь, наразі, розподілений таким чином, що у користуванні агрохолдингів знаходиться 29 % землі, а решту – обробляють підприємства з розміром до 10 тис. га (рис. 1). При цьому, середній показник EBITDA (прибуток до оподаткування) на 1 агрохолдинг становить близько 2,3 млрд грн і на четвірку найбільших агрохолдингів припадає 39 % усього прибутку галузі (холдинг «Агропросперіс» не оприлюднює результатів господарювання).

Експерти стверджують, що «надмірна концентрація земель сільськогосподарського призначення та доходів у вертикально інтегрованих агрохолдингових структурах призводить до вивозу капіталу із країни та нераціонального споживання» [5]. З іншого боку, має місце думка про тимчасовість явища як-от агрохолдинги, оскільки раціональна державна політика у цій сфері здатна привернути увагу до дрібних та середніх господарств як ключового агровиробника, який ціль свого розвитку вбачає не в отриманні максимального прибутку, як агрохолдинги, а у розширенні виробництва, забезпеченні робочих місць для односельців, створенні соціальних закладів для своїх дітей та родини, формуванні інфраструктури для себе та мешканців свого села, зростанні добробуту своїх працівників тощо.

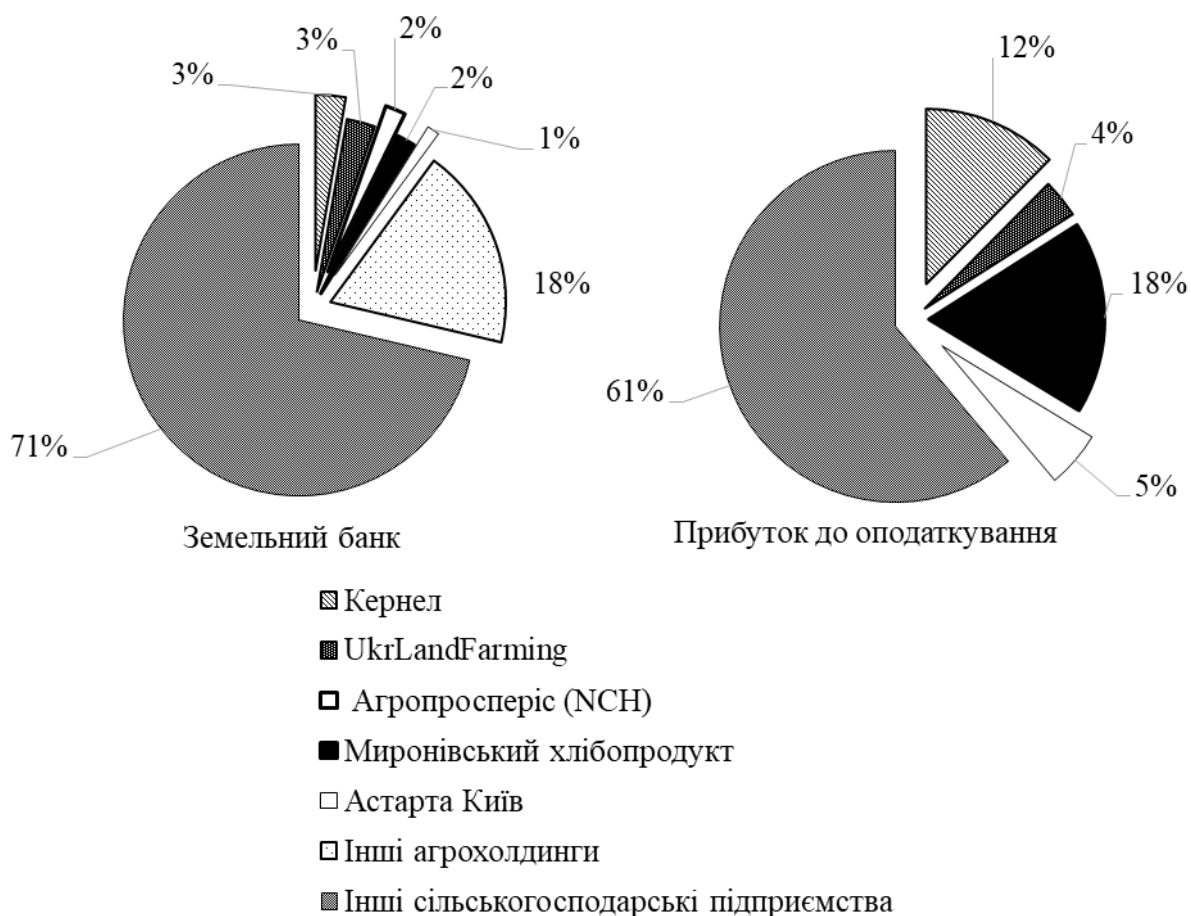

Рис. 1. Місце агрохолдингів у структурі земельного банку та прибутку сільськогосподарських підприємств, 2018 р.

Джерело: власні дослідження.

Базуючись на статистичних даних, слід зазначити, що малі, середні та великі сільськогосподарські підприємства України у 2017 р. відображали відносно пропорційний стан їх розвитку: найбільші розміри інвестованого капіталу, обсяги заборгованості, забезпеченість необоротними активами та фінансові результати господарювання були отримані середніми підприємствами, а найменші – малими (рис. 2). Однак, у 2017 р., у порівнянні з 2016 р., серед окреслених показників відбулися декілька суттєвих трансформацій. Передусім, вагомим є зменшення обсягів чистого прибутку та заборгованості за усіма групами підприємств і значне скорочення капіталу малих підприємств (майже у тричі). Така ситуація, а також

надзвичайно низькі темпи зростання капіталу великих підприємств у 2017 р. пояснюються впливом низки ринкових ризиків: зниження цін на окремі групи товарної продукції (зерно, цукор) і подорожчання сировини та техніки.

Заслугує уваги той факт, що вартість необоротних активів великих підприємств у 2017 р. становила 24% інвестованого капіталу, а у малих відбулося суттєве нарощення вартості необоротних активів, що підвищило їх питому вагу у складі активів з 8 до 30%. Така зміна зумовлена тезаврацією чистого прибутку малих підприємств за суттєвої обмеженості у можливостях диверсифікації виробництва (кожен окремий вид виробництва потребує застосування специфічної техніки).

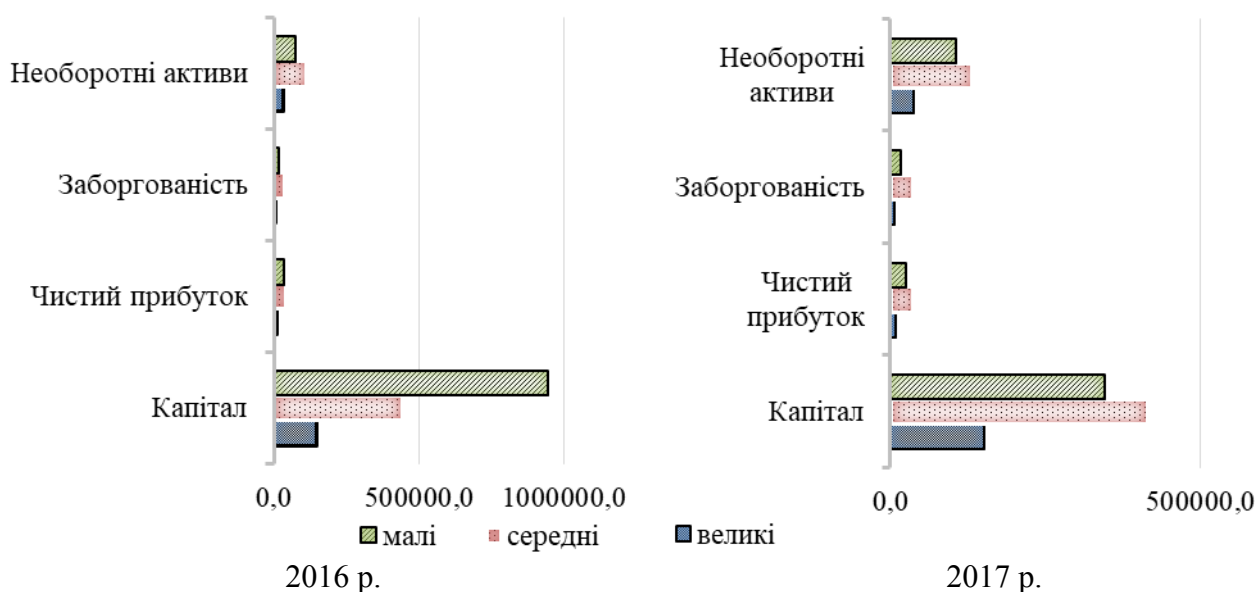

Рис. 2. Ключові параметри фінансового стану сільськогосподарських підприємств у межах їх груп за розмірами господарювання

Джерело: власні дослідження.

З метою деталізації складових, які спричиняють тенденції нарощення капіталу у кожній з виділених груп сільськогосподарських підприємств, використано мультифакторний аналіз показника темпу зростання капіталу за 2016–2017 рр. Цей метод застосовано шляхом розрахунку ключового показника через добуток п'яти складових: 1) співвідношення капіталу (К) і чистого прибутку (ЧП); 2) співвідношення чистого прибутку і зобов'язань (З); 3) співвідношення зобов'язань і необоротних активів (НА); 4) темп зростання вартості необоротних активів; 5) питома вага необоротних активів у капіталі попереднього року.

Аналіз тенденцій 2016 р. здійснено за наступним алгоритмом:

$$K_{2016} / K_{2015} = K_{2016} / ЧП_{2016} \times ЧП_{2016} / З_{2016} \times З_{2016} / НА_{2016} \times НА_{2016} / НА_{2015} \times НА_{2015} / K_{2015},$$

Для 2017 р. застосовано аналогічний підхід:

$$K_{2017} / K_{2016} = K_{2017} / ЧП_{2017} \times ЧП_{2017} / З_{2017} \times З_{2017} / НА_{2017} \times НА_{2017} / НА_{2016} \times НА_{2016} / K_{2016}.$$

Як свідчить аналіз (табл. 1), темп нарощення капіталу у 2016 р. за усіма групами підприємств мав позитивне значення. Зокрема, малі підприємства наростили капітал впродовж 2016 р. втричі, середні підприємства – на 49 %, а великі – на 19 %. Натомість, у 2017 р. лише великі підприємства зберегли обсяги інвестованого капіталу на рівні попереднього року, решту підприємств у межах своїх груп скоротили обсяги капіталу.

Таблиця 1. Мультифакторний аналіз темпу зростання капіталу сільськогосподарських підприємств за групами у 2016–2017 рр.

Група підприємств	Показник	2016 р.	2017 р.	Результати факторного аналізу	Факторні відхилення
Малі	$K_{17}/ЧП$	26,41	13,60	1,862	-1,75
	$ЧП/З$	1,99	1,45	2,642	-0,97
	$З/НА_{17}$	0,24	0,17	2,555	-1,06
	$НА_{17}/НА_{16}$	1,38	1,37	3,605	-0,01
	$НА_{16}/K_{16}$	0,21	0,08	1,378	-2,24
	K_{17}/K_{16}	3,61	0,37	x	

Закінчення таблиці 1

Середні	К ₁₇ /ЧП	10,38	11,71	1,679	0,19
	ЧП/З	1,13	0,98	1,280	-0,21
	З/НА ₁₇	0,34	0,28	1,212	-0,28
	НА ₁₇ /НА ₁₆	1,31	1,18	1,344	-0,14
	НА ₁₆ /К ₁₆	0,28	0,25	1,308	-0,18
	К₁₇/К₁₆	1,49	0,93	x	
Великі	К ₁₇ /ЧП	12,39	18,81	1,800	0,61
	ЧП/З	1,96	1,52	0,922	-0,26
	З/НА ₁₇	0,19	0,14	0,869	-0,32
	НА ₁₇ /НА ₁₆	1,01	1,17	1,369	0,18
	НА ₁₆ /К ₁₆	0,25	0,21	1,014	-0,17
	К₁₇/К₁₆	1,19	1,01	x	

Джерело: власні дослідження.

Причиною таких тенденцій стала низка об'єктивних чинників. Так, у групі малих підприємств найсуттєвіші зміни відбулися за рахунок скорочення вартості необоротних активів і значного зменшення авансованого капіталу. У групі великих підприємств помітним є зниження чистого прибутку та незначне оновлення основних засобів.

Важливо, що впродовж 2015–2017 рр. усі групи підприємств скоротили обсяги заборгованості, що певним чином сприяло підвищенню їх автономії. Однак, обсяги чистого прибутку, який потенційно є основним джерелом нарощення капіталу, також було скорочено і лише у 2018 р. підприємства агросектору відновили тенденцію зростання чистого прибутку.

Загалом, найстабільніші показники характерні для середніх підприємств, вони значно легше реагують на систематичні ризики, ніж малі, і, водночас, здатні до більшої мобільності, ніж великі. Таким чином, маючи надзвичайний потенціал і особливу структуру виробництва, в якій чільне місце відводиться підприємствам із середніми та малими розмірами, сільське господарство України показує тенденції помірному зростанню за більшістю ключових параметрів. Однак, аналіз основних компонент зростання капіталізації сільськогосподарських підприємств свідчить про неоднозначні характеристики прирощеного капіталу. Нарощення фінансування з джерел, відмінних від власного капіталу у майбутньому може стати обтяжливим для виробників, а обсяги зростання власного капіталу потребують

методичного коригування на рівень інфляції та врахування можливих ризиків [6, с. 28].

Як стверджують науковці, врахування фінансово-економічних, організаційно-правових та інноваційно-управлінських факторів здатне забезпечити умови для управління процесом формування, розподілу та використання капіталу з метою поступового забезпечення капіталізації сільськогосподарських підприємств [4, с. 28]. Однак, забезпечення достатнього рівня капіталізації повинно бути лише проміжною ціллю сільського розвитку, оскільки значно вагомішу роль відіграють наслідки. Так, наслідками достатнього рівня капіталізації можуть стати: нарощення потужності самих підприємств, фінансування й освоєння соціальних і громадських проектів, дотримання екологічної безпеки, досягнення сталого розвитку місцевих територій тощо. У цьому контексті, враховуючи досягнутий рівень та стратегічні цілі у межах визнаної у європейському співтоваристві політики сільського розвитку, ключовими пріоритетами для України повинні стати: «підтримка нових знань, навичок, зелених технологій; стимулювання розвитку соціальних інновацій; розвиток місцевого потенціалу, диверсифікація сільської економіки, розвиток місцевих ринків і робочих місць тощо» [1, с. 21].

Зважаючи на встановлені тенденції та окреслені стратегічні пріоритети, є підстави зосередити зусилля громадськості, підприємницьких структур, загальнодержавних та місцевих органів влади на активізацію процесів розвитку середніх та малих підприємств як потенційних генераторів капіталу, який стане потужним рушієм сталого сільського розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Отже, у ході дослідження визначено, що рівень капіталізації сільськогосподарських підприємств в Україні визначається на основі дуального підходу: капіталізації публічних агрохолдингів встановлюється за ринковою оцінкою акцій, що котируються на світових біржових майданчиках, а капіталізація решти сільськогосподарських підприємств – за вартістю збільшення активів. Загалом, встановлено, що сільське господарство України показує тенденції помірному зростанню за більшістю ключових параметрів, а динаміка темпів капіталізації може бути ключовим фактором розвитку сільських територій.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку методичного підходу до об'єктивної оцінки обсягів та рівня капіталізації, який би враховував нестабільність грошової одиниці, сповільненість обороту капіталу та низку інших ризиків сільськогосподарських та виробничих підприємств.

Reference

1. Borodina, O. M., Shubravska, O. V. (Eds.) (2018). *Agrarniy i silskiy rozvitok dlya zrostannya ta onovlennya ukrayinskoyi ekonomiki* [Agrarian and rural development for the growth and renewal of the Ukrainian economy]. Kyiv : NASU [in Ukrainian].

2. Davidenko, N. (2018). *Kontseptualni pidhodi do kapitalizatsiyi pidpriemstv* [Conceptual Approaches to the Capitalisation of Enterprises]. *Ekonomichniy chasopys Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, 1, 62–67 [in Ukrainian].

3. Natsionalnyi bank Ukrainy (2018). *Kapitalizatsiya* [Capitalization]. *Glosariy bankivskoyi terminologiyi*. Retrieved from https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123360&cat_id=123213 [in Ukrainian].

4. Kurovska, N. O. (2014). *Formuvannya kapitalu v protsesi zabezpechennya finansovoyi diyalnosti silskogospodarskih pidpriemstv*. [Capital formation in the process of the financial performance maintenance of the agricultural enterprises]. *Visnyk ZNAU*, 1/2 (43), t. 2, 170–176 [in Ukrainian].

5. Markitanenko, S. (2018). *Efektivni fermeri chi neefektivni agroholdingi?* [Effective farmers or ineffective agroholdings?]. Retrieved from :

<https://latifundist.com/193-efektivn-fermeri-chi-neefektivn-agroholdingi> [in Ukrainian].

6. Nedilska, L. V. (2018). *Osnovni komponenti zrostannya kapitalizatsiyi silskogospodarskih pidpriemstv* [The main components of the growth of capitalization of agricultural enterprises]. In *Naukovi chitannya – 2018* (pp. 73–76). Zhitomir : ZNAU [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada Ukrainy (2018). *Proekt Strategiyi stalogo rozvitku Ukrayini do 2030 roku*. [Draft Strategy of Sustainable Development of Ukraine until 2030]. Retrieved from <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/sustainable-development-report/Sustainable-Dev-Strategy-for-Ukraine-by-2030.html> [in Ukrainian].

8. Ukraina. Prezydent (2015). *Strategiyi stalogo rozvitku «Ukrayina – 2020»* [Strategy of Sustainable Development of Ukraine - 2020] : ukaz № 5/2015. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian].

9. Abramova, I. V., Vilenchuk, O. M., Dema, D. I. (2015). *Finansova politika v agrarnomu sektori ekonomiki: stan ta perspektivi* [Financial policies in the agrarian sector: state and prospects]. Zhitomir : ZNAU [in Ukrainian].

CAPITALIZATION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AS THE MOVER OF RURAL DEVELOPMENT

L. Nedilska

e-mail: lorka_nedelskaya@ukr.net

Zhytomyr National Agroecological University
7, Stary Blvd, Zhytomyr, 10008, Ukraine

It is defined that rural development is possible only if sufficient funding of economic, social and ecological needs reached by local producer's capital accumulation is available. The expediency of Ukrainian agricultural enterprises level determination on the basis of a dual approach (capitalization of public agroholdings is determined by the market valuation of quoted on the world stock exchanges shares and capitalization of the rest of the agricultural enterprises is determined by the cost of the increase in assets) is substantiated. It is assumed that determinants which influence the size of capitalization are the land bank, legal form of management (as the ability to access the credit resources), equipment availability, use of innovative technologies and other factors which are able to generate profits that eventually may be capitalized in the enterprise or consumed by the owners. It is

noticed that small, medium and big agricultural enterprises of Ukraine showed relatively proportional state of development in 2017: maximal invested capital, levels of debt, fixed assets availability and financial results of economic activity were received by medium enterprises, the minimal ones – by small enterprises. The multifactorial analysis of the agricultural enterprises capital cost growth pace sets up that the medium enterprises have the most stable performance as they react on systematic risks easier than the small ones and have higher mobility than the big ones. It was outlined that consequences of a sufficient level of capitalization may include enterprises capacity accumulation, social and public projects financing and development, ecological safety observance, the achievement of local territories sustainable development, etc.

Keywords: rural development, agricultural enterprises capitalization, capitalization pace determinants, multifactorial analysis of capitalization.

КАПИТАЛИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ДВИГАТЕЛЬ СЕЛЬСКОГО РАЗВИТИЯ

Л. В. Недельская

e-mail: lorka_nedelskaya@ukr.net

Житомирский национальный
агроэкологический университет

бульвар Старый, 7, г. Житомир, 10008, Украина

Определено, что достижение сельского развития возможно лишь при условии достаточного финансирования как экономических, так и социальных и экологических потребностей, источником которого должен стать наращенный местными товаропроизводителями капитал. Обосновано, что уровень капитализации сельскохозяйственных предприятий в Украине целесообразно определять на основе дуального подхода: капитализация

публичных агрохолдингов устанавливается по рыночной оценке акций, котирующихся на мировых биржевых площадках, а капитализация остальных сельскохозяйственных предприятий – по стоимости увеличения активов. Осуществлено предположение, что детерминантами, которые определяют размер капитализации являются: земельный банк, организационно-правовая форма (как возможность доступа к кредитным ресурсам), обеспеченность техникой, применение новейших технологий и другие факторы, которые способны генерировать прибыль, что, со временем, может быть капитализированным в предприятие или потребленным владельцами. Отмечено, что малые, средние и крупные сельскохозяйственные предприятия Украины в 2017 отражали относительно пропорциональное состояние их развития: наибольшие размеры инвестированного капитала, объемы задолженности, обеспеченность необратимыми активами и финансовые результаты хозяйствования были получены средними предприятиями, а наименьшие – малыми. В результате мультифакторного анализа темпа роста стоимости капитала сельскохозяйственных предприятий установлено, что стабильные показатели характерны для средних предприятий, поскольку они значительно легче, чем малые, реагируют на систематические риски и одновременно способны к большей мобильности, чем большие. Определено, что последствиями достаточного уровня капитализации могут стать: наращивание мощности самих предприятий, финансирования и освоения социальных и общественных проектов, соблюдение экологической безопасности, достижения устойчивого развития местных территорий и т.д.

Ключевые слова: сельское развитие, капитализация сельскохозяйственных предприятий, детерминанты темпов капитализации, мультифакторный анализ капитализации.